

Заради майбутнього людства

До 150-річчя з дня народження
Д. К. Заболотного

Презентацію підготувала Л.Ф.Лізановська,
завідувач сектору

*Його праця — подвиг. Навіть
короткий перелік його заслуг
завжди вражатиме...*

І. Мечников

Життя і діяльність вченого

Данило Кирилович Заболотний - український мікробіолог, епідеміолог, Президент ВУАН (1928–1929), засновник Інституту мікробіології та епідеміології в Києві.

Як писав сам Д. Заболотний в автобіографії, він «народився 16 грудня (за старим стилем) **1866** року в селі Чоботарці Подільської губернії у селянській родині. Батько був хліборобом, мати — дочкою сільського писаря, який мав велику родину і жив у сусідньому селі Соколівка... Садиба наша, розміром близько десятини, розташована посеред села, поблизу ставу і недалеко від школи... На садибі ветха хатина на дві кімнати з сіньми...».

У **1877 р.** батько майбутнього вченого помер, мати захворіла і була прикута до ліжка. На допомогу родині прийшов материн брат Макар Сауляк.

Хата, у якій народився майбутній вчений.
Тепер - музей Д.К.Заболотного

Похвальний лист, одержаний учнем
прогімназії Д.Заболотним

Після смерті батька Данило переїхав до дядька Макара Сауляка в Ростов-на-Дону, де навчався у Нахичеванській гімназії. Згодом, у **1880 р.** Данило Заболотний переїхав до іншого дядька, В. М. Сауляка, в Одесу, де вступив до Рішельєвської класичної Гімназії.

Д.Заболотний - учень прогімназії
в м. Ростові-на-Дону

Д.К.Заболотний – студент
Новоросійського
університету в Одесі (1885р.)

Після звільнення у **1890 р.** Д. Заболотний працював асистентом на першій у Росії та другій у світі Одеській бактеріологічній станції, заснованій І. Мечниковим.

За підтримки кількох професорів у **1891 р.** йому було дозволено скласти екстерном державні іспити в університеті і він отримав диплом 1-го ступеня. За наукову роботу «**Мікроби снігу**» Д. Заболотному було присвоєно ступінь магістра природничих наук.

Після закінчення гімназії (**1885р.**) юнак вступає на природниче відділення фізико-математичного факультету Новоросійського університету в Одесі. В той час там працювали такі світила науки, як І. І. Мечников, І. М. Сеченов, О. О. Ковалевський, Л. С. Ценковський та ін.

Навчаючись у Новоросійському університеті, Заболотний свідомо, за покликом серця, пірнув у науку. Одним із чинників, що зробило із студента відомого вченого, стало відвідування лабораторії, де працював І. І. Мечников, який всіляко заохочував юнака до досліджень.

За участь у студентській сходці у **1889 р.** Заболотного було виключено з університету й заарештовано. Згодом за станом здоров'я він був звільнений.

Новоросійський
Університет в Одесі

Того ж року Данило Кирилович вступив на третій курс медичного факультету Київського університету Св. Володимира, який на той час був справжнім центром вивчення бактеріології та епідеміології. Його професорами були такі відомі вчені, як Г. Н. Мінх, В. К. Високович, В. В. Підвисоцький та ін.

Київський університет Святого Володимира, на медичному факультеті якого з 1891 по 1894 навчався Данило Заболотний

По завершенні навчання Данило Кирилович, виконуючи зобов'язання відпрацювати півтора року на державній службі, виїхав на роботу до Кам'янця-Подільського. Там розпочав свою діяльність як епідеміолог, працюючи лікарем у Подільській губернії, де вів боротьбу з епідеміями дифтерії, холери та черевного тифу.

Він першим у Росії застосував широкомасштабне лікування антидифтерійною сироваткою (щеплення дітям). У м. Кам'янці-Подільському молодий науковець організував бактеріологічну лабораторію. Результатом важкої та копіткої праці стала доповідь на I з'їзді лікарів Подільської губернії.

Через два роки після закінчення університету **(1895р.)** Д. К. Заболотного призвали на військову службу. Працюючи завідувачим заразним відділенням і лабораторією Київського шпиталю **(1895 – 1897рр.)** - він відновив контакти з Київським університетом, де почав працювати позаштатним помічником прозектора, проводячи дослідження збудників хвороб.

Згодом Заболотного обрали на посаду асистента кафедри загальної патології медичного факультету, де він проводив практичні заняття зі студентами і продовжував дослідження збудників черевного тифу, розпочаті ще на Поділлі, газової гангрени тощо.

Продовжуючи наукові пошуки, у **1896** році разом із професором Володимиром Високовичем, молодий вчений бере участь у дослідженні й ліквідації епідемії чуми в Індії, потім разом з іншими вченими він виїжджає для боротьби з епідеміями чуми в Східну Монголію, Китай. В його становленні, як епідеміолога зі світовим ім'ям, велике значення мала активна участь у протиепідемічних експедиціях.

Д. К. Заболотний на військовій
службі(1895р.) у Києві

1898 рік став знаменним у науковій діяльності Д. К. Заболотного. На запрошення Іллі Мечникова він був запрошений до Пастерівського інституту в Парижі, де працював у одній лабораторії з вченим і був відзначений французьким орденом Почесного легіону.

З **1898** по **1919** рр. Заболотний працював керівником кафедри медичної бактеріології Петербурзького Жіночого медичного інституту, де створив першу у Російській імперії самостійну кафедру медичної мікробіології.

На наукову роботу до Одеси вчений переїхав у **1920** р. При Одеському медичному інституті організував першу у світі кафедру епідеміології.

Вже у **1923** році Данила Кириловича Заболотного було переведено в систему закладів Академії наук СРСР. І з **1926** року він — дійсний член Академії наук СРСР.

До столиці України – Києва вчений повернувся у **1928** році. Перебуваючи у **1928–1929** роках на посаді президента ВУАН (тепер Національна академія наук України), заснував у її складі Інститут мікробіології та епідеміології (згодом Інститут мікробіології та вірусології імені Д. К. Заболотного НАН України).

15 грудня 1929 року перестало битись серце видатного вченого. Його останніми словами були:

***“Діти мої дорогі, любіть
науку і правду”.***

Поховано Д. К. Заболотного на подвір’ї батьківської хати поруч з дружиною, яка була йому надійним помічником і другом.

**14.06.1929р. Академік, перший директор
інституту мікробіології та епідеміології –
Д. К. Заболотний зі своїми співробітниками**

Вчений - подвижник

Експедиція Д.К.Заболотного в Маньчжурію (1911р.)

Його наукові висновки базувались на багатому фактичному матеріалі, на подвижницькій практичній боротьбі з інфекційними захворюваннями.

Данило Кирилович опрацював також актуальні проблеми газової гангрені, дифтерії, черевного та висипного тифу, дизентерії, малярії, грипу тощо.

Слідом за Л. Пастером Д. К. Заболотний багато зробив у вивченні та трактуванні ролі мікробіологічного чинника, біологічних властивостей збудників різних захворювань у виникненні, розвитку та згасанні епідемій. Данило Кирилович органічно поєднував мікробіологію і епідеміологію. Він вважав, що мікробіологічний чинник зумовлює специфічні особливості епідемій на тлі різних умов середовища. Прийняття цього постулату в епідеміології мало принципове значення.

Д. К. Заболотний створив велику наукову школу, внесок якої у справу боротьби з епідеміями, в розробку наукових підвалин епідеміології дуже значний.

Історія вітчизняної науки знає багато славних вчених, якими по праву можна пишатися. До таких видатних вчених належить і Данило Кирилович Заболотний - основоположник сучасної епідеміології, наш земляк.

Д. К. Заболотний опублікував понад 200 праць, присвячених головним чином вивченню трьох інфекційних хвороб — чуми, холери (у співпраці із Савенком) й сифілісу.

Вчений багато уваги приділяв питанню згасання епідемій, поставивши за мету віднайти способи їх штучного припинення.

Він відвідує VI, VIII, IX, X, XI з'їзди бактеріологів, епідеміологів та санітарних лікарів і активно виступає з доповідями про свої дослідження.

У 1927 р. побачив світ його підручник **"Основи епідеміології"**, основною темою якого було показати значення навколишнього середовища і соціальних умов у процесах виникнення і розвитку епідемій. Ця праця стала підсумком епідеміологічної діяльності академіка Д. К. Заболотного.

Д. К. Заболотний в Копенгагені
на Міжнародному серологічному конгресі
(травень 1928р.)

Група учасників VIII Всеросійського з'їзду
бактеріологів, епідеміологів і санітарних лікарів.
Біля потягу на пероні Ленінградського вокзалу.

Дослідження холери

У **1893** р.— разом із прозектором Іваном Савченком зробив на собі небезпечний дослід: випив живу холерну культуру, після попередньої пробної імунізації впродовж 28 днів, щоб довести ефективність імунізації через рот (цим досвідом покладено було початок методам ентеровакцинації).

Внівши ясність у взаємозалежність холерного вібріону з організмом людини, вчений і далі вивчає мінливість холерного вібріону і відзначає, як відрізнити холерний від холероподібного. Д. К. Заболотний дає також порівняльну оцінку джерел виникнення цілого ряду епідемій, додавши до водного і контактного ще і харчовий.

На основі аналізу накопичених на холерних епідеміях матеріалів, Заболотний зробив відкриття у медицині – реальність пероральної імунізації людини проти холери, а також відкрив приховане бактеріоносійство.

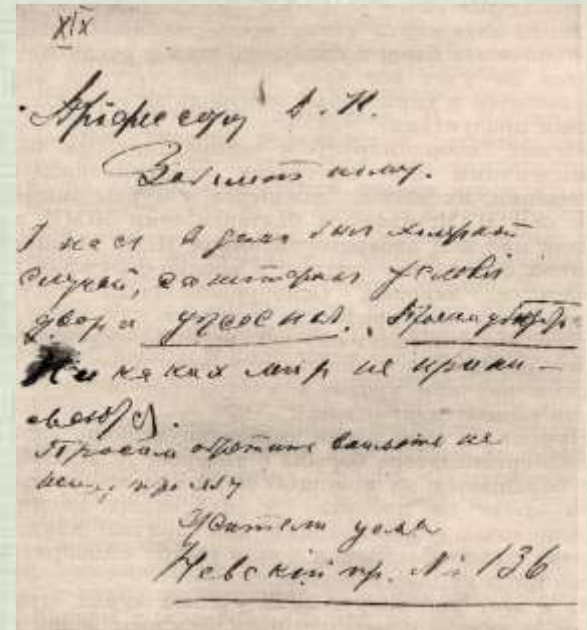
Д. К. Заболотний (1910р.)

Д. К. Заболотний сформував профілактичну доктрину, яка стала провідною в боротьбі з холерою – це дія на джерело інфекції.

Він обґрунтував і експериментально довів можливість пероральної вакцинації людей проти холери (можливість імунізації проти холери при введенні мікроба через рот).

Понад 10 років (**1900-1911рр.**) Данило Кирилович боровся з холерою в Шотландії, Португалії, на Поволжі, в Одесі, Маньчжурії.

У **1918** році Д. К. Заболотний очолив і успішно здійснював боротьбу з епідемією холери в Петрограді.

Звернення пітерців до Заболотного під час епідемії холери

Дослідження чуми

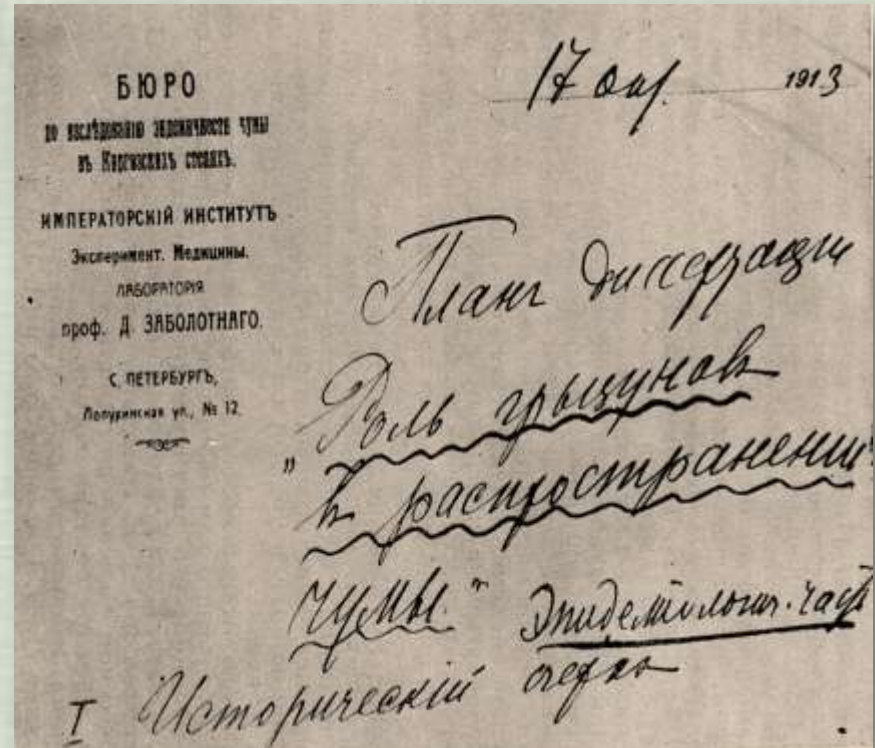

Лікарі російської і китайської протичумних організацій на чолі з професором Д. К. Заболотним

На початку **1897** року Заболотний з групою вчених виїхав на три місяці до Індії для вивчення страшною на той час хвороби – чуми. За результатами цієї експедиції були виявлені шляхи проникнення інфекції до організму, захисна дія протичумної сироватки, ефективність сіркової терапії залежно від часу введення сироватки після зараження та ін.

Потрібно було довести, що джерелом інфекції чуми в природі є гризуни, що люди заражаються саме від них. Без прямих доказів всі праці і пошуки залишалися безплідними.

Д. К. Заболотний брав участь в експедиціях з вивчення чуми в Індії, Аравії. Він також керував експедиціями з вивчення спалахів чуми в Монголії, Китаї, на Забайкаллі, в Ірані, Аравії, Месопотамії, в Киргизьких степах, Поволжі, Туркестані, Шотландії, Маньчжурії та ін.

Автограф Д. К. Заболотного

Учасники експедиції в Монголію 1898 р.
В центрі першого ряду Д. К. Заболотний

Одного разу, зробивши розтин тарбаганів, Данило Кирилович заразився, вколовшись голкою. Але на щастя, завдяки введенню йому протичумної сироватки, він переніс чуму, спостерігаючи на собі її перебіг як лікар і вчений. Заболотний натхненно продовжував шукати факти і тільки через 12 років докази були одержані.

Була доведена також і роль бліх, як переносників збудника чуми від хворих гризунів до людей.

Завдяки Заболотному було встановлено принцип географічного поширення чуми на земній кулі.

Д. К. Заболотному вдалось довести, що носіями чуми в природі є дикі гризуни. Епідеміологічне обстеження бактеріологічно підтвердженого її спалаху, дало можливість заперечувати зв'язок чуми в Монголії з цією ж хворобою в інших регіонах. Вчений сформулював також оригінальну гіпотезу щодо причин ендемічності хвороби і зв'язку захворювання людей з епізоотіями серед гризунів, яку детально виклав у праці «Ендемічні вогнища чуми на земній кулі і причини її поширення» (1899).

Карта експедицій Д. К. Заболотного

Діарама «Д. К. Заболотний із соратниками
під час ліквідації чуми в Маньчжурії».
Музей-садиба Д. К. Заболотного.

У 1910 році правління КВЗД запросило завідуючого кафедрою мікробіології Петербурзького жіночого медичного інституту статського радника Данила Кириловича Заболотного для надання допомоги в боротьбі з чумною епідемією.

12 жовтня на станції Маньчжурія помер мисливець за тарбаганами. Під час бактеріологічного дослідження трупа, лікарі залізничної лікарні КВЗД запідозрили легеневу форму чуми, але не дотримались необхідних санітарно-гігієнічних і протиепідемічних заходів. Тому до кінця місяця чумою захворіло місцеве населення пристанційного селища, і вона розповсюдилась по всій лінії дороги.

Після ліквідації вогнища епідемії, повернувшись до Петербурга, Д. К. Заболотний доповів про результати відрядження Голові протичумного комітету (КОМОЧУМ), тайному раднику Олександрову Петровичу Ольденбургському.

“Чумна” клініка професора Д. К. Заболотного

Карета санітарного загону відвозить
хворого в чумну лікарню

Данило Кирилович Заболотний

Важливим результатом проведених експедицій стали фундаментальні наукові праці Д. К. Заболотного **«Чума (Pestis bubonica), епідеміологія, патогенез і профілактика» (1907), «Дослідження чуми» (1899–1901), «Легенева чума в Маньчжурії 1910–1911 рр.»** та ін.

За період **1925—1928** рр. Д. К. Заболотний пише кілька важливих наукових праць: **"Завдання чумних обстежень" (1925); "Причини ендемічності чуми на південному сході СРСР" (1926); "Нові проблеми у вивченні чуми" (1928).**

Геніальний чумолог Д. К. Заболотний був визнаний в усьому світі. Ефективність запропонованої ним системи протичумних заходів була підтверджена на практиці.

З його ініціативи для лікування хворих легеневою чумою лікарі почали застосовувати сироватку проти чуми і пасивну імунізацію медичного персоналу.

В боротьбі з малярією та сифілісом

Д. К. Заболотний вписав блискучі сторінки в історію боротьби з грізними хворобами: чумою, холерою, тифом. У боротьбі з такими інфекціями вчений бачив нереалізовані можливості продовження життя людини.

В різні часи його увагу привертали десятки питань, важливих для науки і охорони здоров'я.

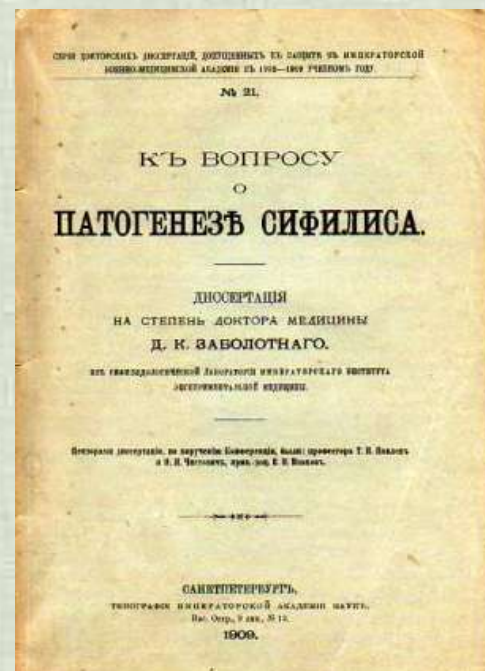
У 1902 році, перебуваючи на півдні країни, вчений зіткнувся з епідемічними вогнищами болотяної лихоманки і малярії. Д. К. Заболотний відразу запропонував створити спеціальну комісію при Пироговському товаристві лікарів з вивчення малярії і сам ввійшов до її складу.

Малярія в умовах царської імперії була великим злом: в цілому ряді родючих, але мало обжитих районів, захворювання ставало причиною вимирання поселенців і особового складу місцевих військових частин.

Д. К. Заболотний раніше за інших побачив збудника сифілісу – бліду спірохету і відкрив багато нового в еволюції цього важкого масового захворювання. Створивши експериментальну інфіковану модель хвороби, вчений визначив роль імунітету і механізм спадковості при сифілісі. З винятковою наполегливістю вчений стверджував, що сифіліс – соціально-біологічне захворювання і успіх боротьби з ним в значній мірі залежить від покращення умов існування людей.

У 1906 році Д. К. Заболотний був призначений завідувачем лабораторії експериментальної сифілідології при клініці шкірних хвороб Інституту експериментальної медицини, брав участь у Міжнародних конгресах з сифілісу в Берні, Берліні, де виступав з доповідями. Виступав також з доповіддю про нові досягнення у вивченні сифілісу на X Пироговському з'їзді в Петербурзі.

Тема його дисертації на ступінь доктора медицини мала назву "Къ вопросу о патогенезе сифилиса", яку вчений захистив у Військово-медичній академії у 1908 році.

Дослідження висипного тифу

В листопаді **1918 р.** перебуваючи в Одесі, на базі бактеріологічної станції, Д. К. Заболотний організував наукову комісію по боротьбі з висипним тифом і залучив до цієї роботи В. В. Богуцького, В. В. Вороніна, Я. Ю. Бардаха, В.К. Стефанського та ін.

Ще на самому початку першої світової війни Д. К. Заболотний у співдружності з А. І. Білоусовою, К. Т. Глуховим і З. З. Розенбаум приступив до вивчення етіології висипного тифу. Першочергово дослідна лабораторія була організована на ст. Жмеринка, так як Данило Кирилович з перших днів війни взяв активну участь в протиепідемічній роботі в армії. З жовтня **1914** року він деякий час керував протиепідемічними заходами в Галичині і тому досліді по висипному тифу продовжив у Львові.

До цього періоду відноситься виявлення ним в крові, у місці висипання хворих на висипний тиф, мілких круглих бактеровидних утворень. Ці утворення він назвав *Coccoplasma exantematici*, однак з властивою йому обережністю не вважав можливим остаточно визнати ці утворення збудниками висипного тифу.

Одеська бактеріологічна станція.
Д. К. Заболотний - стоїть позаду

БОЛЬШАЯ МЕДИЦИНСКАЯ АУДИТОРИЯ ОЛЬГІНСКАЯ.
№ 4.

Въ Субботу, 20 Марта 1920 года

— ЛЕКЦІЯ —

Проф. Д. К. ЗАБОЛОТНАГО

НА ТЕМУ:

СЫПНОЙ ТИФ

Афіша однієї з лекцій Д. К. Заболотного,
збір за яку був відданий
на користь студентської бібліотеки

У квітні 1915 року в Біологічному товаристві в Петрограді Заболотний зробив перше повідомлення **“Зі спостережень над висипним тифом”**.

Остаточні підсумки своїх спостережень з вивчення висипного тифу Данило Кирилович узагальнив у доповіді на тему **“Гематологія висипного тифу”**, яку він зробив на VI Всеросійському з’їзді бактеріологів і епідеміологів в Москві у травні 1922 року.

З просвітницькою метою Данило Заболотний пише і випускає брошури **“Про висипний тиф”**, **“Що таке грип?”**, **“Літні шлунково-кишкові захворювання”**, **“Мікроби, їх життя і значення”**, **“Бережіть здоров’я”** українською та російською мовами.

В Одесі Д. К. Заболотний організував Дім санітарної просвіти, за власною ініціативою читав тут популярні лекції, наприклад **“Вберегти себе від вошей – значить вберегти себе від висипного тифу.”**

**Заболотний Д. К. – професор
Жіночого медичного інституту**

Педагогічна діяльність

Педагогічну діяльність Д. К. Заболотний починає з **1898** року в Петербурзькому Жіночому медичному інституті, де він вперше в Росії організував окрему кафедру медичної мікробіології. ...лабораторія кафедри завдяки академіку Заболотному, якою він керував протягом 30 років, була центром мікробіологічних знань...

**Петербурзький Жіночий
медичний інститут**

“Лекції Данила Кириловича ніколи не носили академічного характеру. Він був одним з перших професорів, які відмовились від сухого систематичного викладу предмету. Лекції читались епізодично, завжди були відображенням його поточної науково-громадської роботи. Вони завжди були цікаві, захоплюючі і завжди збирали цілі аудиторії... При кафедрі мікробіології Жіночого медичного інституту за ініціативою засновника кафедри Д. К. Заболотного в 1924 році виник студентський науковий гурток для вивчення мікробіології.

Першою темою гуртка було питання “Про допустимість експериментів на людині”. Тема викликала багато суперечок, так що закінчувати тему довелось на наступному засіданні. Гурток проявляв активність тих або інших його членів і допомагав появі нових науковців.”

Т.А. Колпакова (3 листа К.М.Гродському)

Д. К. Заболотний в лабораторії Петербурзького Жіночого медичного інституту з групою слухачів

В **1920** році Данила Кириловича призначають директором Одеської медичної академії, що потім була перетворена в медичний інститут. В інституті він засновує першу кафедру епідеміології і сам читає курс цієї науки.

З утворенням в **1923** році у Військово-медичній Академії кафедри мікробіології першим начальником цієї кафедри був призначений Д. К. Заболотний. Тут він працював до **1928** року, до переходу на роботу в Київ, у зв'язку з обранням його президентом Всеукраїнської Академії наук.

Д. К. Заболотний, будучи основоположником епідеміологічної науки і великим мікробіологом, протягом 30 років **1898 до 1929**, не залишав педагогічної роботи.

Будинок кафедри мікробіології Одеського медичного інституту, яку організував у 1920 році Д. К. Заболотний

Д. К. Заболотний

“Про Д. К. Заболотного у мене збереглись світлі і теплі спогади. Це був вчитель і друг. Хороша, проста, чуйна і скромна людина. Йому чуже було зазнайство, пиха, зарозумілість і самозадоволення. Він завжди був простим і скромним. До своїх учнів він ставився як старший товариш. Ми, його учні, звертались до нього за порадою не тільки в питаннях мікробіології, а не соромились звертатись до нього за порадами і в особистому житті...- Так писала А. С. Яльцева-Попова в листі К.М.Гродському.

Він мав великі педагогічні здібності, вмів передавати знання своїм учням, швидко привертав до себе молодь і користувався великою пошаною та любов'ю серед студентів і лікарів. Одним з учнів і послідовників Данила Кириловича можна назвати Л. В. Громашевського, котрий зробив великий внесок у розвиток і становлення епідеміологічної науки і був визнаний світовою медичною думкою.

Д. К. Заболотний тісно пов'язував наукову і педагогічну роботу з активною громадською діяльністю. Свій ідеал служити народові наукою і корисною працею вчений – син колишнього кріпака, проніс крізь усе життя.

Людина високих ідеалів

Д. К. Заболотний був людиною високих ідеалів. Він поєднав у собі багатогранність вченого, громадянина, патріота.

Професія вченого, та ще в таких неспокійних галузях, як мікробіологія і епідеміологія, вимагала віддачі всіх сил, і здавалося, до мінімуму повинна була звужити його світогляд, зробити глухим і сліпим до всього, що не стосувалось науки. Діапазон його інтересів був колосальний. У його бібліотеці по-сусідству стояли книги з хімії і офтальмології, астрономії і археології, історії і політекономії.

Великим був вибір словників і розмовників. Вчений, з років навчання в гімназії, досконало знав грецьку, латинську, німецьку і самостійно оволодів французькою та англійською.

Талант поліглота неодноразово проявлявся у різних ситуаціях. Одного разу свідками стали сотні людей в Каневі, біля могили Т. Г. Шевченка, коли серед перекладачів не виявилось людини, що володіє двома мовами: Заболотний легко перекладав виступи гостей з англійської на французьку і навпаки, а також відповідно на російську мову.

Життя без знайомства з різноманітними видами мистецтва вчений вважав неповноцінним, тому він добре знав художню прозу, захоплювався поезією, музикою, любив театр і живопис.

Д. К. Заболотний

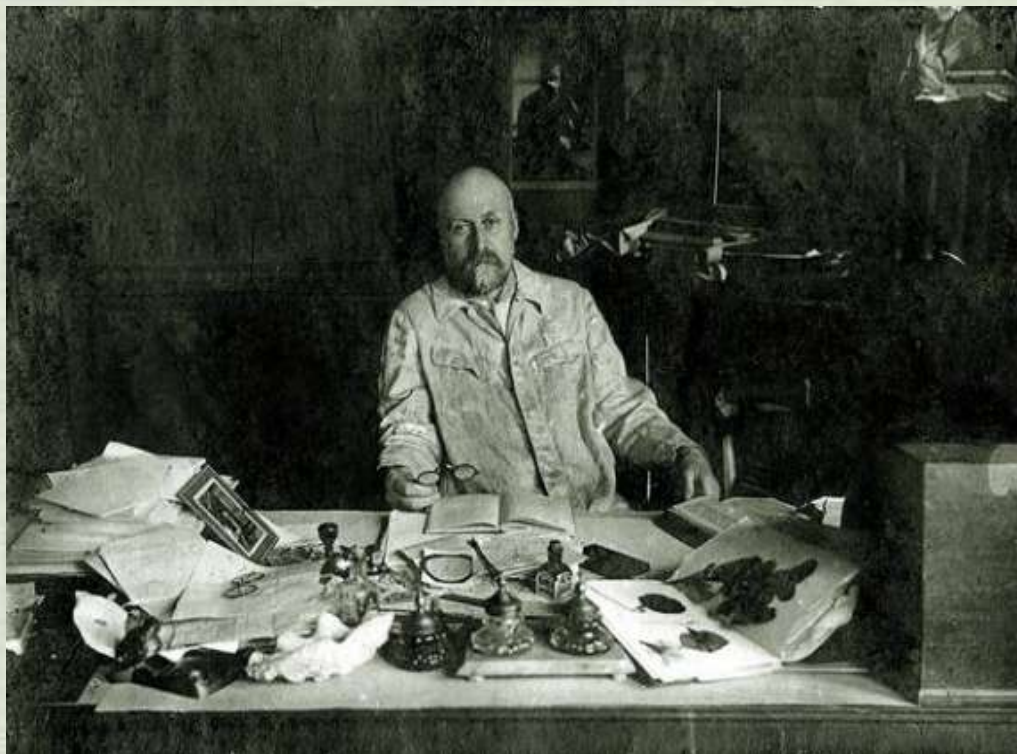
Особливо любив Заболотний поезію Гейне, Надсона, Лермонтова, Шевченка, Тютчева, пізніше Тичини і Сосюри. Завжди в душі Данила Кириловича жила поезія Т. Г. Шевченка. “Кобзар” він знав майже напам’ять, користувався цитатами з нього частіше в хвилини щемливої туги і душевної відвертості.

Сам Данило Кирилович Заболотний мало не все життя вправлявся в поезії. У більшості його віршів юнацької пори кострубатих, невідшліфованих відчувається соковитість його рідної мови і властива українській поезії поетичність образів. Завдяки цьому, вірші Данила Заболотного - ліричні, побутові, комічні – пронизливо точні і легко запам’ятовуються

Пісня про волю

Ой там, де воля, - пісня ллється,
А де неволя – там нема;
Там чути, як кайдан кується,
Там вічний голод і зима.
В краю, де воля, - люд багатий,
В краю неволі він в ярмі;
Там поле, труд – усе забрато,
А луччі люде у тюрмі.
В краю, де воля, - є кохання,
В краю неволі - лиш нудьга;
Там гасне щире поривання,
Там любляться з-під батога.
В краю, де воля, - діти гарні,
В краю неволі – калічня;
Сидять не в школі – в буцегарні
Та вчаться гнутися щодня.
В краю, де воля,- голос правди,
В краю, де воля – все брехня;
Там є багато тільки кривди,
Царить в законі розбійня.
В краю, де воля,- всім весело,
В краю неволі – сум тяжкий;
Коли ж, коли ж все знесемо,
Коли настане день ясний?

Д.К.Заболотний

Данило Кирилович Заболотний відомий і як знавець та цінитель музики. Він з задоволенням відвідував спектаклі трупі Маріїнського театру, бачили його на концертах хорових капел. Музичну класику і народні мелодії, особливо українські пісні, міг слухати без кінця.

На кафедрі мікробіології Першого Ленінградського медичного інституту довго пам'ятали, як одного разу, отримавши гонорар, професор закупив дві ложі в Маріїнському театрі для колективного походу своїх співробітників.

Данило Заболотний за робочим столом
у Ленінграді, 7 грудня 1927 року

В Заболотному жив великий художник, тому, коли мова заходила про природу, її описи в щоденнику і в листах були чіткі і видимі. Кожен його запис – то справжній поетичний етюд:

“21 лютого 1929 року. Вчорашня місячна ніч з морозом. З дерев падають тіні узорами на іскристий сніг... З ранку – туман, дерева вкриті інеем, сад прибраний, як наречена в чарівній казці.”

Останній запис в щоденнику, зроблений від 11 серпня 1929р. *“Неділя, Чоботарка. Чудовий тихий день. На траві свіжа роса. Вітерець повіває. Квіти пишно розпускаються, вирости в ріст людини, хитають голівками...”*

І в молодості, і на схилі літ вчений любив квіти – він їх садив, вирощував, купляв і дарував. Вони супроводжували його всюди – вдома, в лабораторіях, експедиціях.

“Допитливою і всеосяжною має бути людина, щоб знайти своє справжнє місце, не загубитися і не заглохнути серед інших істот, і утвердитися у своєму праві на досконалість” – так писав Данило Кирилович Заболотний.

До родинного гнізда

Данило Кирилович вважав Чоботарку чи не найкращим місцем в Україні, а може і в цілому світі, а світ він знав не за розповідями – об'їздив! Любив з її людьми, своєрідною мовою, піснями, тишею, вранішніми туманами і росами, вечірнім димом над хатами, непроглядними ночами, весняним квітковим розмаєм.

Тут пройшло його дитинство, а пізніше він захоплено працював: стомлений, знаходив у Чоботарці відпочинок, у спілкуванні з природою і односельцями – моральний і фізичний заряд. Прагнув сюди все життя. Вабила його синівська туга: молодого, в літах і вкритого сивиною.

Одружившись з Людмилою Радецькою, у весільну подорож Данило Заболотний з дружиною поїхали до рідної Чоботарки. Після її смерті в **1918** році Данило Кирилович залишився в селі Чоботарці і жив у своїй хаті майже два роки.

Для Заболотного це була важка біда і велика втрата, проте він був мужнім чоловіком і ще більше поринув у наукову та громадську роботу

Д. К. Заболотний брав активну участь у боротьбі з інфекціями в Кам'янець-Подільській губернії, а також в справі організації охорони здоров'я та освіти й особисто надавав лікарську допомогу населенню.

Людмила Владиславівна
Радецька –
Дружина Д. К. Заболотного

Данило Кирилович намагався все віддавати людям. І його любили всі: за широке й благородне серце, за рідкісно чутливу самовіддану душу. Він жив для інших.

Київ 1/8 29⁰⁹
 Радше! Посилаю
 тобі книжки
 «Варяги» і «Варя-
 го-варяги».
 Твої на одержану
 «Варяги» завтра,
 як пошучу собі.
 Одна книжка
 зараз не було
 (іриначкова) Радше
 вайде з друку
 «Варяги» і «Варяги»
 Д. Заболотний

Лист Д. К. Заболотного до одного з вихованців

Серед земляків-чоботарців

Овдовівши, учений знаходив утіху в тому, що допомагав сиротам, власним коштом навчав 13 дітей, яких усиновив, спочатку в школах, згодом в гімназіях, університетах та інших навчальних закладах. Близькі товариші часто бачили його в Одесі, Києві, Ленінграді в оточенні молодих студентів чи підлітків середніх шкіл, яких він називав «мої хлопці». Всі знали, що це були його вихованці.

Патріарх епідеміологічної науки, її організатор і пропагандист, чумолог, видний державний діяч, патріот і громадянин нашої Батьківщини – Д. К. Заболотний не тільки народився і жив на Вінниччині, але й приклав багато зусиль для поліпшення санітарно-гігієнічної справи на Поділлі.

Вінницький медичний коледж
ім. академіка Д. К. Заболотного

Меморіальний музей-садиба Д. К. Заболотного.
Могила вченого і його дружини

Саме, Данило Кирилович виступив ініціатором створення у Вінниці медичного інституту, який нині є провідним закладом в Україні. Тепер – це Вінницький національний медичний університет імені М.І. Пирогова. У 1922 році в листі до губернського виконавчого комітету Д. К. Заболотний писав: **“Місцем, де можна було б виховати лікарів, котрі жили б одним життям зі своїми хворими і розмовляли б з ними рідною мовою є, між іншим, місто Вінниця”.**

Для увічнення пам'яті академіка на його батьківщині - село Чоботарка переіменоване на Заболотне. На садибі, де він народився, утворений меморіальний музей. Експозиція музею широко відображає життя, наукову та громадську діяльність великого вченого.

У місті Вінниці вулиця та медичний коледж носять ім'я академіка Д. К. Заболотного.

Використані джерела:

Билай В. И. Жизнь, отданная людям: к 100-летию со дня рождения академика Д. К. Заболотного / В. И. Билай. – Киев: Наукова думка, 1966. – 82с.

Билай В. И. Даниил Кириллович Заболотный / В. И. Билай. – Киев: Наукова думка, 1987. – 128с.

Васильев К. Г. Д. К. Заболотный (1866-1929) / К. Г. Васильев. - Москва: Медицина, 1986. – 102с.

Гиммельфарб Д. К., Гродский К. М. Д.К.Заболотный (1866-1929)/ Д. К. Гиммельфарб, К. М. Гродский. – Москва : Госиздат мед. лит., 1958. – 222с.

Голубев Г. Н. Житие Даниила Заболотного/ Г. Н. Голубев. - Москва: Молодая гвардия, 1962. - 256с.- (Жизнь замечательных людей: ЖЗЛ)

Д. К. Заболотний і сучасна мікробіологія і епідеміологія: матеріали конф., присвяч. 100-річчю з дня народження Д. К. Заболотного. – Київ: Наукова думка, 1968. – 219с.

Заболотнянський меморіальний музей Д. К. Заболотного. – Вінниця, 1956. – 20с.

Крижанівський Є. М. Тривожна доля: розповідь про життя Д. К. Заболотного/ Є. М. Крижанівський. - Київ: Молодь, 1971. – 175с.

Остапенко В. Т., Тичинський М. В., Марцінковський Л. Т. Данило Заболотний, вчений і громадянин/ В.Т. Остапенко, М.В. Тичинський, Л.Т. Марцінковський. - Вінниця: Південний Буг, 1996.- 48с.

Пицык Н.Е. Даниил Кириллович Заболотный (1866-1929) / Н. Е. Пицык. – Москва: Наука, 1988.- 302с.

Заболотний Данило Кирилович – (Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: uk.wikipedia.org/wiki/Заболотний_Данило_Кирилович. – Дата доступу 25.01.2016р.

Заболотний Д.К. - український мікробіолог, епідеміолог, Президент... – (Матеріал з Вікіпедії).- [Електронний ресурс]. Режим доступу: textreferat.com.ua/referat2.php?... - дата доступу 13.01.2016р.